

Sygn. akt II Ca 252/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski (spr.)
Sędziowie	SSO Paweł Hochman SSO Dariusz Mizera
Protokolant	st. sekr. sąd. Alicja Sadurska

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa S. P.

przeciwko A. P.

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz.

z dnia 29 grudnia 2014 roku, sygn. akt III RC 166/14

oddala apelację i zasądza od powoda S. P. na rzecz pozwanej A. P. kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 252/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 grudnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim po rozpoznaniu sprawy z powództwa: S. P. przeciwko: A. P. o ustalenie, iż wygaś obowiązek alimentacyjny obniżył alimenty zasądzone od S. P. obecnie P. na rzecz A. P. wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 14 stycznia 2008 roku w sprawie I C 1150/07 poczynając od dnia 01 grudnia 2014 roku z kwoty po 900 złotych miesięcznie do kwoty po 600 złotych miesięcznie, pozostałe warunki płatności pozostawiając bez zmian, z tym, że płatne do rąk powódki A. P.; oddalił powództwo w pozostałej części; nakazał pobrać od S. P. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 355,28 złotych tytułem poniesionych kosztów; zniósł wzajemnie koszty pomiędzy stronami.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2008 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie 1C 1150/07 rozwiązał przez rozwód związek małżeński między S. P. i E. P.. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi

stron A. P. i J. P. pozostawił obojgu rodzicom, ustalając że miejscem pobytu małoletnich będzie każdorazowe miejsce zamieszkania matki E. P.. W punkcie trzecim wyroku sąd zasądził od S. P. na rzecz małoletnich dzieci alimenty w wysokości po 900 zł miesięcznie na rzecz A. P. oraz w wysokości po 600 zł miesięcznie na rzecz J. P. płatne do rąk matki E. P. jako ich przedstawicielki ustawowej.

W chwili wydawania powyższego wyroku sytuacja stron była następująca. S. P. miał 44 lata i od około 5 lat przebywał we Francji. Pracował przy przeprowadzkach i remontach. Wcześniej zatrudniony był jako pracownik najemny oraz prowadził firmę której działalność musiał zawiesić z uwagi na niewypłacalność inwestora. W toku była sprawa o zapłatę przeciwko niewypłacalnej firmie. Przed wyjazdem do Francji pływał na statkach jako marynarz. E. P. była zatrudniona i otrzymywała wynagrodzenie w wysokości około 1.100 zł miesięcznie. A. P. uczęszczała do gimnazjum do szkoły specjalnej do 1 klasy. Była dzieckiem opóźnionym w rozwoju w stopniu lekkim. Wymagała indywidualnego toku nauczania. Strony doszły do porozumienia w przedmiocie alimentów. S. P. wyraził zgodę aby płacić po 900 zł miesięcznie na rzecz córki i po 600 zł miesięcznie na rzecz syna.

Aktualnie S. P. ma 51 lat i mieszka we Francji. Utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych w wysokości 29 Euro dziennie. Nie może się samodzielnie zatrudnić. Pozostaje pod telefonem i musi być gotowy do podjęcia pracy zgodnie ze wskazaniem biura dla bezrobotnych pod rygorem kary finansowej. Wcześniej prowadził firmę budowlaną przez około 5-7 lat. Firma okazała się niewypłacalna i musiał ją zlikwidować około 1,5 roku temu. Następnie zatrudnił się w charakterze osoby fizycznej. Zajmował się stolarką, robieniem mebli, spawaniem. W Polsce przebywa w święta, wakacje i inne okresy gdzie jest czas wolny. Gdy przyjeżdża do Polski spotyka się z dziećmi, daje im prezenty. Gdy prowadził firmę zabierał dzieci do siebie do P. na wakacje. Ma zaległości podatkowe w kwocie około 7.000 Euro. Jego stan zdrowia jest dobry. Innych dzieci na utrzymaniu poza córką i synem nie posiada. Spotyka się z inną kobietą ale nie prowadzą wspólnie gospodarstwa domowego. Mieszka około 20 kilometrów od P.. Koszt utrzymania mieszkania to około 600 Euro miesięcznie. Jest właścicielem działki położonej w okolicach granicy z Czechami w parku narodowym. Posiada samochód osobowy B. z 2003 r. Trzy lata temu kupił w Polsce mieszkanie w bloku o powierzchni 50 metrów kwadratowych za kwotę 150.000 zł. Ponieważ mieszkanie obciążone było długiem hipotecznym przejął ten dług wraz z kredytem na 20 lat z tytułu którego płaci każdego miesiąca ratę w wysokości po 700 zł. Od czterech miesięcy płaci byłej małżonce po 700 zł miesięcznie tytułem alimentów. Zbiera w tym roku dzieci na wakacje do D. na 7 dni.

A. P. ma 22 lata. Orzeczeniem Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w T. z dnia 10 stycznia 2013 r. zaliczona została do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności jako osoba wymagająca okresowej opieki osoby drugiej. Utrzymuje się z renty socjalnej ZUS w wysokości 525,88 zł miesięcznie z tytułu okresowej całkowitej niezdolności do pracy. Dodatkowo otrzymuje miesięcznie kieszonkowe w wysokości około 80 zł miesięcznie w ramach treningu ekonomicznego w Warsztatach terapii zajęciowej Fundacji (...) w T.. Otrzymuje również dodatek pielęgnacyjny stały w wysokości 150 zł miesięcznie. Pozostaje na utrzymaniu matki E. G. (wcześniej P.). Jest opóźniona w rozwoju, nie zna się na pieniądzu, nie dysponuje pieniędzmi. Potrafi się ubrać, wyjść z mieszkania, zrobić śniadanie. E. G. jest aktualnie zatrudniona w sklepie w W., stanowiącym własność jej matki na 1/4 etatu z wynagrodzeniem w wysokości 400 zł miesięcznie. Wcześniej samodzielnie prowadziła dwa sklepy. Sklep w U. został zamknięty. Sklep w W. został przekazany na rzecz matki. Matka pozwanej zatrudniła się na 1/4 etatu aby płacić mniejszy ZUS. Od około pół roku otrzymuje od byłego męża alimenty w kwocie po 700 zł miesięcznie, pomimo, że łączna kwota zasądzonych alimentów wynosi 1.500 zł na oboje dzieci. E. G. jest właścicielką A. (...) z 1994 r. oraz działki w B. koło R..

Jak wynika z wydanej dla potrzeb niniejszego postępowania opinii biegłego z zakresu medycyny pracy J. G. A. P. z powodu upośledzenia w stopniu umiarkowanym nie jest w chwili obecnej zdolna do podjęcia pracy zarobkowej odpowiedniej do poziomu posiadanych kwalifikacji. Swoją dotychczasową edukację odbywała w warunkach szkół specjalnych. Jest osobą niesamodzielną o niskim poziomie wiedzy ogólnej typowym dla dziecka w wieku co najwyżej kilkunastu lat. W ocenie biegłego jest ona niezdolna do zatrudnienia w każdych warunkach, także pracy chronionej a z dużym prawdopodobieństwem nie będzie także zdolna w przyszłości do jakiegokolwiek pracy zarobkowej zarówno na otwartym rynku pracy jak i w warunkach pracy chronionej.

Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z przepisem art. 138 krio w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zgodnie natomiast z 133 § 1 krio rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Art. 133 § 3 stanowi, że rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Jak wynika z cytowanych wyżej przepisów obowiązek alimentacyjny rodziców względem ich dzieci nie jest ograniczony terminem. Samo osiągnięcie przez dziecko określonego wieku nie stanowi przesłanki jego uchylenia. Dotyczy to również stopnia wykształcenia dziecka w tym sensie że nie ustaje z chwilą osiągnięcia przez alimentowanego określonego stopnia podstawowego lub średniego wykształcenia. Zależy on jedynie od tego czy dziecko jest w stanie utrzymać się samodzielnie. Z tego powodu w odniesieniu do dzieci które osiągnęły pełnoletniość brać należy pod uwagę to czy dokładają starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się albo też czy wykazują chęć dalszej nauki oraz czy osobiste zdolności i cechy charakteru pozwalają na rzeczywiste kontynuowanie nauki. Przeciwnie stanowisko prowadziłoby do zahamowywania a co najmniej znacznego utrudniania dalszego rozwoju dziecka, a to przez pozbawienie go środków materialnych niezbędnych do kontynuowania nauki po osiągnięciu pełnoletniości (wyrok SN z dnia 14.11.1997 r. III CKN 217/97).

Pozwana ma 22 lata i jest osobą pełnoletnią. W ocenie Sądu jednak nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie. A. P. jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Nie jest ona aktualnie w stanie podjąć jakiejkolwiek pracy również w warunkach chronionych. Jak wynika z opinii biegłego J G. z dużym prawdopodobieństwem nie będzie ona w stanie podjąć takiej pracy również w przyszłości. W tej sytuacji obowiązek jej utrzymania w dalszym ciągu spoczywać winien na rodzicach.

Należy jednak zauważyć, że od ostatniego ustalenia alimentów czyli od roku 2008 doszło do wielu zmian uzasadniających zmianę wysokości obowiązku alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 138 KRiO w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Jak zauważył SN w sprawie II CO 9/74 Or. z 19.07.1974 r. przez pojęcie stosunków należy rozumieć okoliczności istotne z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i jego zakresu (np. art. 133 i 135 KRiO).

Jak wynika z art. 135 KRiO zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego.

Przez „usprawiedliwione potrzeby” należy rozumieć bieżące potrzeby uprawnionego do alimentów w zakresie jego utrzymania a także w miarę potrzeby jego wychowania. Usprawiedliwione potrzeby nie mogą być rozumiane jako najbardziej elementarne potrzeby, sprowadzające się do zapewnienia uprawnionemu minimum egzystencji.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na fakt, że od chwili ostatniego ustalenia alimentów czyli od około 7 lat wysokość obowiązku alimentacyjnego nie uległa zmianie. Faktem jest, że sam upływ czasu nie jest czynnikiem decydującym o możliwości zmiany zakresu i wysokości alimentów. Przy ocenie, czy zachodzą przesłanki dotyczące zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności mogące świadczyć o zmianie stosunków. Nie ulega jednak wątpliwości, że różnica wieku dziecka, spowodowana upływem czasu od daty orzeczenia określającego wysokość renty alimentacyjnej sama przez się uzasadnia wzrost potrzeb, co z kolei pociąga za sobą konieczność ponoszenia zwiększonych wydatków. W chwili powstania obowiązku alimentacyjnego małoletnia miała 15 lat, a obecnie ma obecnie 22 lat. Usprawiedliwione potrzeby pozwanej niewątpliwie wzrosły, przede wszystkim w związku ze zmianą szkoły i innymi potrzebami związanymi z wiekiem. Z drugiej jednak strony należy pamiętać, że pozwana z chwilą ukończenia 18-go roku życia nabyła uprawnienia rentowe i aktualnie otrzymuje rentę w wysokości około 520 zł miesięcznie z tytułu czasowej całkowitej niezdolności do pracy. Dodatkowo przyznany

ma zasiłek pielęgnacyjny w wysokości około 150 zł miesięcznie a ponadto otrzymuje kieszonkowe w kwocie po około 80 zł miesięcznie z fundacji (...).

Należy również podkreślić, że obecnie w zasadzie wyłączną opiekę nad pozwaną sprawuje jej matka. Pozwany wykazuje co prawda zainteresowanie córką, spotykając się z nią kilka razy w roku w czasie urlopu, na święta i dając prezenty. Nie mniej jednak to matka sprawuje nad nią codzienną bieżącą pieczę. Podkreślenia wymaga okoliczność, że pomimo wieku A. P. nadal wymaga dużej troski o utrzymanie i wychowanie, realizującej się w osobistych staraniach z uwagi na jej sytuację zdrowotną.

Mając na uwadze powyższe Sąd doszedł do przekonania, że obniżenie alimentów o kwotę 300 zł odpowiada zmianom które nastąpiły w toku 7 lat od ostatniego ustalenia wysokości alimentów. W pozostałym zakresie obowiązek alimentacyjny wobec pozwanej spoczywać będzie na matce.

Zgodnie z treścią art. 135 KRiO drugą przesłanką wyznaczającą zakres świadczeń alimentacyjnych są możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Zgodnie z orzeczeniem SN z dn. 16.12.1987 r. przez „możliwości zarobkowe i majątkowe” należy rozumieć nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskane z majątku zobowiązanego ale i te zarobki i dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

S. P. ma 51 lat i mieszka we Francji. Utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych w wysokości 29 Euro dziennie. Nie może się samodzielnie zatrudnić. Pozostaje pod telefonem i musi być gotowy do podjęcia pracy zgodnie ze wskazaniem biura dla bezrobotnych pod rygorem kary finansowej. Wcześniej prowadził firmę budowlaną przez około 5-7 lat. Firma okazała się niewypłacalna i musiał ją zlikwidować około 1,5 roku temu. Następnie zatrudnił się w charakterze osoby fizycznej. Zajmował się stolarką, robieniem mebli, spawaniem. Ma zaległości podatkowe w kwocie około 7.000 Euro. Jego stan zdrowia jest dobry. Innych dzieci na utrzymaniu poza córką i synem nie posiada. Spotyka się z inną kobietą ale nie prowadzi wspólnie gospodarstwa domowego.

Od powyższego orzeczenia apelację złożył pozwany. Na podstawie art. 367 §1 k.p.c. powyższe orzeczenie zaskarżam w części oddalającej powództwo ponad kwotę po 300 złotych miesięcznie.

Na podstawie art. 368 k.p.c. zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku polegający na błędnym ustaleniu możliwości finansowych pozwanego i rzeczywistych potrzeb małoletniej uprawnionej.

Mając powyższe na uwadze wnoszę o zmianę zaskarżonego wyroku przez obniżenie alimentów zasądzonych na rzecz A. P. do wysokości po 300 złotych miesięcznie ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest uzasadniona.

Zaskarżonym wyrokiem świadczenie alimentacyjne zostało obniżone o kwotę 300 złotych miesięcznie.

Żądanie autora apelacji, ażeby zmniejszyć alimenty w większym rozmiarze niż to uczynił Sąd Rejonowy jest nieuzasadnione i nie znajduje oparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który został poddany rzetelnej i wnikliwej ocenie – zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Żądanie obniżenia alimentów winno być dokonane w płaszczyźnie art. 138 krio. Kluczowe znaczenie ma ustalenie czy nastąpiła istotna zmiana stosunków tak w sferze usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego jak też możliwości płatniczych zobowiązanego. Podkreślenia wymaga, iż oceny zaistnienia w/w przesłanek dokonuje się biorąc pod uwagę stan rzeczy jaki zaistniał po dacie, w której ostatnio zostały określone świadczenia alimentacyjne. Aktualna sytuacja powoda uległa istotnej zmianie. Zostało to jednak uwzględnione. Sąd I instancji obniżył bowiem alimenty z 900 do 600 złotych miesięcznie.

Pozostawanie przez skarżącego bez pracy nie może stanowić podstawy do uwzględnienia apelacji. Należy założyć, że ów stan rzeczy ma jedynie charakter przejściowy. Trzeba przypuszczać, że w najbliższym czasie zobowiązany podejmie pracę i będzie bez problemów mógł realizować swój obowiązek alimentacyjny. Przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nakazują określać świadczenia alimentacyjne przy uwzględnieniu nie dochodów faktycznie uzyskiwanych, lecz możliwości płatniczych zobowiązanego.

Należy podnieść, że podczas rozprawy apelacyjnej pełnomocnik skarżącego wyraził przekonanie, że jego mocodawca w najbliższym czasie prawdopodobnie podejmie zatrudnienie.

Juridycznego znaczenia pozbawiony jest argument, że matka w sposób nienależyty wypełnia swoje obowiązki rodzicielskie względem córki. Całkowicie nieudowodnione jest twierdzenie apelacji, że matka pobierane od powoda alimenty przeznacza na swoje potrzeby.

Sytuacja majątkowo – dochodowa powoda jest korzystniejsza niż zostało to przedstawione w skardze apelacyjnej. Autor pozwu nadal bowiem uczestniczy w kosztach rehabilitacji uprawnionej.

Ma rację skarżący, że córka pobiera świadczenie w kwocie łącznej około 750 złotych miesięcznie. Uszło jednak uwadze apelanta, że w/w jest upośledzona umysłowo. Wymaga opieki osób trzecich i nie jest zdolna do pracy nawet w warunkach pracy chronionej. Jej budżet domowy jest obciążony wydatkami na rehabilitację. Przetawione okoliczności muszą prowadzić do wniosku, że wymienione dochody uprawnionej w przedstawionej wysokości są niewystarczające i jest konieczne utrzymanie obowiązku alimentacyjnego ojca w wysokości po 600 złotych miesięcznie.

Z tych więc przyczyn i na podstawie art. 385 k.p.c. należało orzec jak w wyroku obciążając powoda, tj. stronę przegrywającą kosztami procesu za instancję odwoławczą (art. 98k.p.c.).

JG/AOw